

H3. Lathund för dig som ordinerar och/eller tar prov inom hälso- och sjukvården och är informations- och samtyckesansvariga (ISA).

Varför sparas patientens/provgivarens prov och vad får de användas till?

- För patientens/provgivarens egna framtida vård; exempelvis om en behandling inte ger avsedd effekt. En säkrare diagnos kan ställas genom att nya prov jämförs med sparade prov eller prov kan i ett senare skede behöva skickas till specialist för bedömning.
- För framtida generationers diagnos, vård och behandling, vid t ex genetiska sjukdomar.
- För att kartlägga smittsamma sjukdomar.
- För att löpande utveckla bättre och säkrare analyser, genom metodutveckling och kvalitetskontroller vid laboratorier.
- För utbildning av personal inom vården.
- För medicinsk forskning som utvecklar och förbättrar vården. All forskning måste först godkännas av Etikprövningsmyndigheten (innan 1 januari 2019 av en etikprövningsnämnd)

Vilka rättigheter har patienten/provgivaren?

- Patienten/provgivaren bestämmer själv om proven ska sparas i biobank eller inte.
- Patienten/provgivaren kan begränsa vad proven får användas till om de sparas.
- Klargör för provgivaren/patienten att ett kasserat prov aldrig kan återskapas.
- Informera provgivaren att de av patientsäkerhetsskäl behöver fylla i en nej-talong om de vill begränsa hur provet ska användas alternativt om provet ska kasseras.
- Nej-talong kan laddas ner från Biobank Sveriges webbplats. Om provgivaren har fattat beslut att begränsa vad provet får användas till alternativt kastas, hjälp provgivaren att ladda ner och fylla i talongen.
- Provgivaren/patienten kan i efterhand ångra sig och bestämma att ett sparat prov ska kasseras genom att skicka in en nej-talong.
- Om patienten/provgivaren har fattat beslut att prov ska kasseras men ej vill fylla i nej-talong måste detta verkställas och ska dokumenteras i patientens journal. Av patientsäkerhetsskäl behöver laboratoriet/biobanken meddelas skriftligt innan kassation genomförs. Meddelandet till laboratoriet måste då innehålla motsvarande uppgifter som en nej-talong och vara underskriven av patientansvarig läkare.
- Är patienten/provgivaren osäker? Rekommendera att provet sparas tills hen bestämt sig och förse denne med informationsmaterial och nej-talong.

Vad har patienten/provgivaren *inte* rätt till?

- Prov kan inte lämnas ut till patienten/provgivaren personligen. Däremot kan det skickas till annan vårdgivare.
- Patienten/Provgivaren kan inte bestämma om prover ska kastas eller aidentifieras. Att ett prov aidentifieras innebär att proven inte kan kopplas till en individ. Det vanliga är att proven destrueras.
- Patienten/Provgivaren kan endast fatta beslut om sina egna prover. Barn företrädes av sina vårdnadshavare men i takt med ålder och mognad fattar de själva sina beslut.

Vid frågor om brottsutredning, faderskap, försäkringsärenden

- Hänvisa till landstingets/regionens biobankssamordnare. Kontaktuppgifter till alla biobankssamordnare i Sverige finns samlade på biobanksverige.se

Mer information

- Finns på biobanksverige.se (under "Allmänhet" och "Personal")

